

1. 10. 2025

ID: 120116

Dovolání

Pokud je stěžovatelka vedena chybným poučením odvolacího soudu a nepodá dovolání, znamenalo by odmítnutí stěžovatelčiny ústavní stížnosti pro nepřípustnost porušení jejího práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Namísto je proto zrušení rozhodnutí odvolacího soudu tak, aby se stěžovatelce otevřela možnost podat dovolání k Nejvyššímu soudu.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 2341/24 ze dne 12.8.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti Ing. E.K., zastoupené Mgr. I.N., advokátkou se sídlem P., proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. května 2024 č. j. 25 Co 122/2024-237 a rozsudku Okresního soudu v Jičíně ze dne 23. června 2022 č. j. 105 C 3/2022-29, za účasti Krajského soudu v Hradci Králové a Okresního soudu v Jičíně jako účastníků řízení a Advokátní kanceláře CINK a partneri s.r.o., sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. května 2024 č. j. 25 Co 122/2024-237 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na spravedlivý proces zaručené čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. května 2024 č. j. 25 Co 122/2024-237 se proto ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění

I. Podstata sporu a předcházející řízení

1. Vedlejší účastnice podala k Okresnímu soudu v Jičíně proti stěžovatelce žalobu, kterou následně na výzvu soudu k odstranění vad podání doplnila. Vedlejší účastnice po stěžovatelce požadovala uhrazení částky 12 100 Kč za poskytnuté právní služby, a to spolu se smluvní pokutou ve výši 1 839 Kč a úrokem z prodlení. Současně navrhla vydání platebního rozkazu.

2. Okresní soud vydal dne 23. 3. 2022 vyšší soudní úřednicí rozhodnutí č. j. 105 C 3/2022-18 označené jako platební rozkaz. Výrokem I stěžovatelce uložil, aby do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu vedlejší účastnici zaplatila jí požadované plnění, nebo aby podala proti platebnímu rozkazu do 15 dnů od jeho doručení odpor. Výrokem II stěžovatelce podle § 114b o. s. ř. uložil, aby se ve věci do 30 dnů ode dne uplynutí lhůty k podání odporu písemně vyjádřila k žalobě, a to pro případ, že podá odpor.

3. Okresní soud platební rozkaz odeslal na doručovací adresu stěžovatelky označenou v žalobě, a to do vlastních rukou s vyloučením vložení do schránky (obálka typu II); stěžovatelka nemá datovou schránku. Zásilku se však stěžovatelce tímto způsobem nepodařilo doručit. Dne 22. 4. 2022 byl na podatelnu okresního soudu osobně doručen dopis, v němž stěžovatelka uvádí svou doručovací adresu (v Praze), telefonní číslo a táže se soudu, zda se mu vrátila "nějaká pošta, kterou jste mi poslali? Pokud ano, prosím o dohledání a opětovné zaslání".

4. Dne 29. 4. 2022 se podle úředního záznamu do kanceláře okresního soudu dostavila stěžovatelka a po ověření totožnosti si převzala platební rozkaz, přiloženou žalobu a její doplnění. Soudu sdělila adresu, na které si přebírá zásilky a své telefonní číslo. Na podatelnu soudu bylo téhož dne osobně

doručeno stěžovatelčino ručně psané podání, v němž stěžovatelka s uvedením své doručovací adresy sděluje: "Podávám odpor k platebnímu příkazu a žádám o normální projednání věci. Zatím nevím, o co jde. Děkuji". Na rubu ručně psaného podání je vytištěný dopis datovaný k 27. 4. 2022, kde stěžovatelka žádá o opětovné dohledání a zaslání pošty a uvádí svou korespondenční adresu.

5. Okresní soud dne 23. 6. 2022 vyhlásil rozsudek, v němž stěžovatelce uložil povinnost zaplatit vedlejší účastnici částku 13 939,20 Kč s příslušenstvím a rozhodnutí o nákladech řízení vyhradil k upřesnění v písemném vyhotovení rozsudku. V písemném vyhotovení napadeného rozsudku č. j. 105 C 3/2022-29 okresní soud uložil stěžovatelce zaplatit vedlejší účastnici také náhradu nákladů řízení. Okresní soud v odůvodnění odkázal na § 114b odst. 1 a 5 o. s. ř. Rozhodl rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 o. s. ř., neboť se má za to, že stěžovatelka nárok uplatňovaný žalobou uznala.

6. Okresní soud uvedl, že stěžovatelka nezamezila aktivaci procesní fikce uznání nároku, když obsahovými náležitostmi podání výzvě soudu zásadně nevyhověla, ačkoli byla poučena o případných následcích nedostatečnosti své procesní obrany. Za vyjádření se považuje alespoň podání, v němž je, byť i jen elementárním či zjednodušeným způsobem, vylíčena procesní obrana žalovaného označením rozhodných skutečností. Vyjádření musí obsahovat konkrétní skutkové okolnosti, být dostatečně určité a srozumitelné, přičemž vedle obecného nesouhlasu nepostačuje přednesení požadavku, aby bylo nařízeno jednání, případně sdělení, že žalovaná netuší, o jakou věc jde. Žalobní návrh je přitom dostatečně určitý a srozumitelný. Stěžovatelka mohla při návštěvě soudu dne 29. 4. 2022 seznat i další listiny obsažené v procesním spise, které by případně mohly její poznání projednávané věci rozšířit.

7. Několik dní po doručení rozsudku stěžovatelka požádala o nahlédnutí do spisu a pořídila si fotokopie listů, které nebyly přiloženy k platebnímu rozkazu a stručné žalobě a jejímu doplnění. Následně podala proti rozsudku odvolání. Požádala o osvobození od soudních poplatků a určení advokáta, který posléze její odvolání doplnil.

8. Stěžovatelka v odvolání uvedla, že nebyly splněny zákonné podmínky pro vydání rozsudku pro uznání a byl jí odepřen přístup k soudu. Odkázala přitom na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3207/20 ze dne 12. 1. 2021 a I. ÚS 1024/15 ze dne 1. 8. 2016. Okresní soud měl nařídit jednání a měl ji poučit podle § 118a o. s. ř. Zásadně pochybil, když porušil poučovací povinnost a automaticky přistoupil k vydání rozsudku pro uznání. Stěžovatelka dále uvedla, že ačkoli vedlejší účastnici byla poskytnuta její doručovací adresa, ta v žalobě uvedla její adresu trvalého bydliště. Stěžovatelka upozornila, že opakovaně žádala zprostředkovatele poštovních služeb o přesměrování zásilek z adresy trvalého pobytu na svou doručovací adresu; v současnosti totiž bydlí v Praze u svého syna. Uvedla, že trpí závažnými zdravotními komplikacemi. Po podání odporu legitimně očekávala, že bude nařízeno jednání, kde bude mít možnost se vyjádřit. Nárok vedlejší účastnice považuje za neoprávněný, neboť vyúčtování za právní služby bylo žalovanou řádně a včas uhrazeno; vedlejší účastnice uvedla stěžovatelku v omyl, když klamavě informovala, že uhrazené vyúčtování je konečné. Stěžovatelka také zpochybnila pravost svého podpisu na smlouvě o poskytnutí právní služby.

9. Krajský soud odvolání stěžovatelky nevyhověl. Ztotožnil se přitom se závěry okresního soudu. Stěžovatelce byla do vlastních rukou doručena kvalifikovaná výzva podle § 114b o. s. ř. jako součást platebního rozkazu. Odpor a strohé vyjádření stěžovatelky k této výzvě nelze považovat za splnění soudem uložené povinnosti vyjádření. Procesní odpovědnost leží plně na stěžovatelce jako žalované; soud k nápravě nedostatečnosti vyjádření nemůže žalovanou dodatečně vyzývat. Krajský soud upozornil, že přípustným odvolacím důvodem jsou jen vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání. V odvolacím řízení se již nelze zabývat otázkou, zda na základě fikce uznaný nárok ve skutečnosti existoval; takové námitky proto nejsou relevantní. Krajský soud v poučení uvedl, že dovolání není přípustné.

II. Ústavní stížnost a vyjádření účastníků řízení

10. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že byla porušena její práva podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny a domáhá se zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí. Podala i návrh na odklad jejich vykonatelnosti, kterému Ústavní soud vyhověl.

11. Stěžovatelka upozorňuje, že kvalifikované výzvě neporozuměla, a proto podala proti výzvě ručně napsaný odpor, v němž uvedla: "Podávám odpor k platebnímu příkazu a žádám o normální projednání věci. Zatím nevím, o co jde." Usilovala o nařízení ústního jednání a projednání žaloby před soudem. Nevěděla, o jaký žalobní nárok se jedná, neboť byla přesvědčena, že své závazky vůči vedlejší účastnici má již vyrovnané a nebyla si vědoma, že by měla platit něco dalšího; dokládá to potvrzením o řádném a včasném uhrazení předchozího vyúčtování právních služeb. V uhrazeném vyúčtování je přitom uvedena porada s klientem a sepis kasační stížnosti, přičemž podle stěžovatelky jí vedlejší účastnice další právní služby neposkytla. Stěžovatelka uvádí, že smluvní pokuta je neoprávněná a upozorňuje, že vedlejší účastnice uvedla v žalobě chybnou adresu pro doručování.

12. Stěžovatelka namítá, že kvalifikovaná výzva podle § 114b o. s. ř. je pro většinu běžných občanů, kteří nemají právní vzdělání a ani nejsou právně zastoupeni, těžko pochopitelná, až nesrozumitelná. Jde také o její případ. Z obsahu platebního rozkazu kvalifikovanou výzvu nebyla schopna - s ohledem na svůj věk, zdravotní stav a nedostatek právního povědomí - rozpoznat a pochopit tak, aby jí byly předem jasné důsledky nevyhovění kvalifikované výzvě. Stěžovatelka upozorňuje, že žije na hranici chudoby a nemá k dispozici výpočetní techniku, aby sepsala kvalifikované vyjádření, nemá potřebné znalosti a schopnosti, aby vylíčila rozhodující skutečnosti ve věci samé, ani nemá techniku k okopírování nebo naskenování listinných důkazů. Je obecně známou skutečností, že nezřídka dochází k situaci, kdy žalovaný sice podá odpor proti vydanému platebnímu rozkazu, ale není schopen rozlišit, jaká tvrzení a důkazy je nutné předložit, aby nedošlo k vydání rozsudku pro uznání.

13. Stěžovatelka v té souvislosti upozorňuje na judikaturu Ústavního soudu, jmenovitě na nálezy sp. zn. I. ÚS 1024/15 ze dne 1. 8. 2016, III. ÚS 3964/17 ze dne 20. 3. 2018 a III. ÚS 3207/20 ze dne 12. 1. 2021. Podmínky pro vydání rozsudku pro uznání v důsledku nesplnění kvalifikované výzvy je dle uvedené judikatury třeba interpretovat restriktivně, aby bylo zachováno právo na přístup k soudu. Úmysl zákonodárce nesměřoval k tomu, aby obecné soudy kvalifikovanou výzvu vydávaly automaticky, spolu s každým zasláním žaloby žalovanému. Soud by neměl kvalifikovanou výzvu vydávat v situaci, když je zřejmé, že je žalovaný jinak aktivní. Závěr o nedostatečné "kvalifikovanosti" vyjádření žalovaného a vydání rozsudku pro uznání lze akceptovat jen v případech nevyvolávající pochybnosti o tom, že se žalovaný nehodlá bránit nároku uplatněnému žalobou. Pokud navíc žalovaná na kvalifikovanou výzvu odpoví, že žalobcův nárok neuznává a projeví zájem aktivně se účastnit projednání věci, ale obecné soudy shledají její vyjádření nedostatečně kvalifikovaným, není na místě postupovat tak, jako kdyby se nevyjádřila vůbec, ale je třeba realizovat poučovací povinnost soudu podle § 118a o. s. ř. Citované závěry judikatury přitom podle stěžovatelky podtrhuje skutečnost, že se v jejím případě jedná o spotřebitelský spor, v němž je jako starší invalidní osoba ve slabším postavení proti advokátní kanceláři.

14. Podle stěžovatelky tedy okresní soud pochybil, když ji nepoučil o nedostacích jejího odporu, nenařídil jednání a vydal rozsudek pro uznání, ač pro to nebyly splněny předpoklady. Zatímco soud poučil vedlejší účastnici, která je silnější stranou (advokátní kanceláři), o nedostacích žaloby a vyzval ji k odstranění vad, stěžovatelku odbyl kvalifikovanou výzvou, kterou navíc vydal bezmyšlenkovitě, aniž by zvážil a pečlivě zkoumal, zda jsou pro její vydání splněny předpoklady.

15. Ústavní soud požádal okresní soud o vyjádření k několika otázkám týkajícím se jeho obecné praxe při vydávání kvalifikovaných výzev, jakož i k tomu, proč stěžovatelka nebyla vyzvána k doplnění odporu a neúplného vyjádření k žalobě. Okresní soud odkázal na své rozhodnutí a

rozhodnutí krajského soudu; upozornil, že vyřizující soudce byl dočasně zproštěn výkonu funkce. K obecným dotazům uvedl, že kvalifikovaná výzva je vydávána v naprosté většině případů, kdy je ve věci rozhodováno platebním rozkazem, a blíže objasnil praxi okresního soudu při vydávání kvalifikovaných výzev.

16. Ústavní soud rovněž zaslal výzvu k vyjádření krajskému soudu, který plně odkázal na napadené rozhodnutí.

III. Procesní podmínky řízení

17. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou a řádně zastoupenou stěžovatelkou. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Ústavní stížnost je přípustná, to však pouze proti rozsudku krajského soudu; naopak proti rozsudku okresního soudu přípustná není (podrobněji k tomu níže).

IV. Posouzení ústavní stížnosti

18. Ústavní soud dospěl k závěru, že krajský soud porušil právo stěžovatelky na přístup k soudu a na spravedlivý proces, a to tím, že ji nesprávně poučil o nepřípustnosti dovolání. Povinnost poskytnout řádné poučení účastníkům řízení o procesních právech a povinnostech vyplývá jak z § 5 o. s. ř., tak z čl. 36 odst. 1 Listiny a je naplněním jednoho ze základních předpokladů práva na spravedlivý proces, totiž práva na přístup k soudu. Nesprávným poučením krajský soud odňal stěžovatelce přístup k Nejvyššímu soudu, a porušil tak její základní práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy (srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 65/93, I. ÚS 2912/10, IV. ÚS 2397/19, II. ÚS 291/20, IV. ÚS 279/25).

19. Spor, který stěžovatelka vede, je sice bagatelní, jelikož jeho předmětem je částka nepřevyšující 50 000 Kč, krajský soud však přehlédl, že jde o vztah ze spotřebitelské smlouvy, a tedy o výjimku z nepřípustnosti dovolání [(§ 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř.]. Předmětem řízení byl nárok vedlejší účastnice (advokátní kanceláře) na zaplacení odměny za poskytnutí právních služeb za zastoupení stěžovatelky v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatelka tedy uzavřela mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání smlouvu s podnikatelem (§ 419 a § 1810 občanského zákoníku). Takové poskytování právních služeb mezi advokátem a klientem je právě vztahem spotřebitelským (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 5240/2016 ze dne 26. 9. 2017, usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 24 Cdo 1991/2023 ze dne 31. 8. 2023).

20. Zákonnou překážku přípustnosti dovolání nepředstavuje ani skutečnost, že ve věci bylo rozhodnuto rozsudkem pro uznání. Tak jako může být v odvolacím řízení zkoumána otázka naplnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání (§ 153a, § 153b, § 205b o. s. ř.), i dovolání může být přípustné pro řešení otázky procesního práva, týkající se podmínek pro vydání rozsudku pro uznání na základě fikce uznání nároku žalovaným (srov. rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 3229/2024 ze dne 19. 12. 2024, 28 Cdo 2878/2023 ze dne 12. 10. 2023).

21. Dovolání stěžovatelky ve zde posuzované věci sice může být nakonec nepřípustné, např. pokud by stěžovatelka v dovolání řádně nevymezila předpoklady přípustnosti dovolání, nebo pokud by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že žádný z předpokladů přípustnosti dovolání nebyl naplněn (§ 237 o. s. ř.). Podstatné však je, že dovolání stěžovatelky proti rozsudku krajského soudu není nepřípustné ze zákona (ex lege). Krajský soud tedy stěžovatelku chybně poučil o nemožnosti podat dovolání.

22. Stěžovatelka sice byla zastoupena advokátkou, která měla vědět, že v dané věci mohl být nedostatek poučení zhojen dovoláním podaným v prodloužené lhůtě tří měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu (srov. § 240 odst. 3 o. s. ř.). Judikatura Ústavního soudu je však ustálena v tom, že nelze klást k tíži stěžovatelky pochybení soudu při poučení o oprávněném prostředku, jestliže z něj stěžovatelka vycházela (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 2912/10, I. ÚS 2265/16, II.

ÚS 1467/18, IV. ÚS 279/25; rozsudek ESLP ve věci Gajtani proti Švýcarsku ze dne 9. 9. 2014 č. 43730/07, § 61 až 77). Ústavní stížnost stěžovatelky proti rozsudku krajského soudu tedy je přípustná, přestože striktně vzato nevyčerpala všechny prostředky, které jí zákon k ochraně práva poskytuje (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu).

23. Ústavní stížnost je naopak nepřipustná v rozsahu, v němž směřuje proti rozsudku okresního soudu. Ústavní soud se v tomto řízení smí zabývat právě a jen rozsudkem krajského soudu, a to výhradně z pohledu vadného poučení o nepřipustnosti dovolání (nálezy sp. zn. II. ÚS 1467/18, IV. ÚS 2397/19, IV. ÚS 2672/19, II. ÚS 291/20, III. ÚS 356/22, IV. ÚS 3073/24, III. ÚS 232/25, IV. ÚS 279/25). Ústavní soud opakovaně dospěl v případech absence poučení o možnosti dovolání k závěru, že za takových okolností je namístě zrušit rozhodnutí odvolacího soudu, protože vadným poučením soud znemožnil stěžovatelům realizaci jejich procesního práva podat mimořádný opravný prostředek, čímž bylo porušeno jejich právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny (nálezy sp. zn. I. ÚS 2265/16, II. ÚS 3976/17, I. ÚS 1820/18, II. ÚS 1467/18, II. ÚS 1244/19). Jinak řečeno, podstatou tohoto zrušovacího nálezu je v souladu s principem subsidiarity ústavní stížnosti pouze otevření možnosti stěžovatelky podat dovolání k Nejvyššímu soudu - o tuto možnost byla vadným poučením připravena. S ohledem na postavení Ústavního soudu není žádoucí, aby věc nyní (kvazi)meritorně posuzoval, a tím takříkajíc "přeskakoval" dovolací řízení před Nejvyšším soudem (srov. nálezy sp. zn. II. ÚS 1467/18 a v něm citovanou judikaturu). Je-li dovolání ze zákona přípustné, je žádoucí, aby právě Nejvyšší soud sjednotil otázky, týkající se výkladu podmínek pro vydání rozsudku pro uznání.

V. Závěr

24. S ohledem na všechny uvedené důvody Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadený rozsudek krajského soudu zrušil pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Pro opakované řízení před krajským soudem to znamená především jeho povinnost opravit poučení o (ne)přípustnosti dovolání.

25. Porušení základních práv stěžovatelky shledal Ústavní soud pouze v rozhodnutí odvolacího soudu. Jelikož se bude případem opětovně zabývat krajský soud, Ústavní soud ústavní stížnost ve vztahu k rozsudku okresního soudu odmítl podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu pro nepřipustnost.

26. Stěžovatelka své výhrady může uplatnit v dalším řízení před obecnými soudy, samozřejmě za předpokladu, že je řádně uplatní v souladu s procesními předpisy tak, aby se jimi krajský soud, popřípadě Nejvyšší soud (viz odstavec 21) mohly řádně zabývat.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)